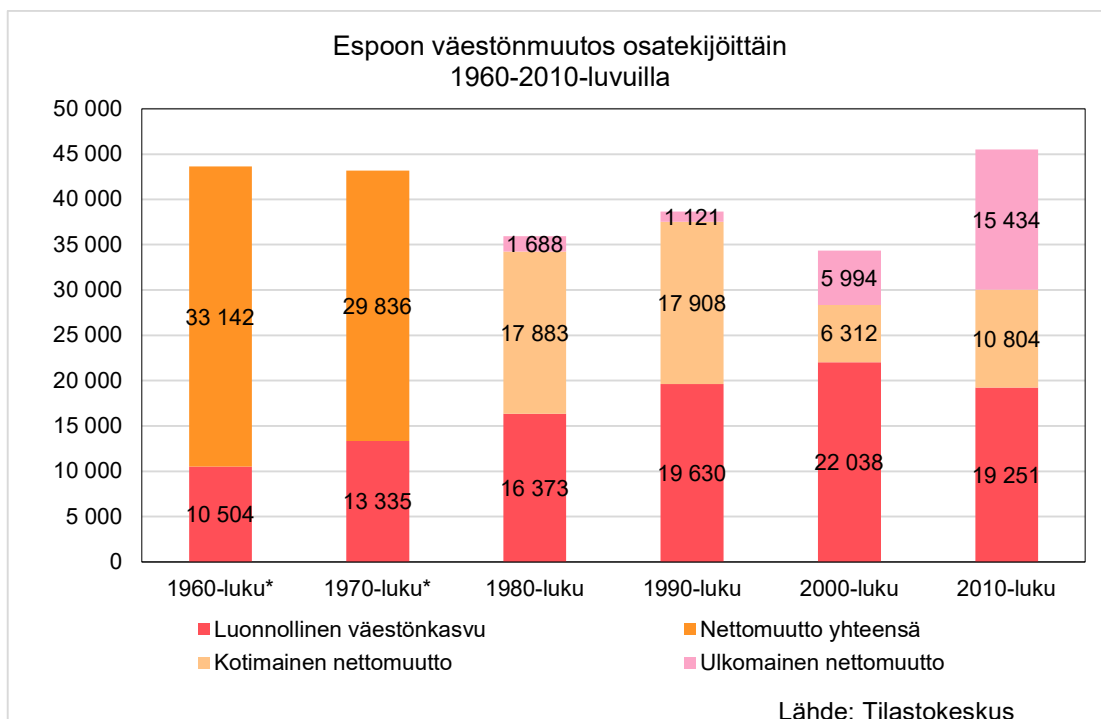

Katsaus Espoon muuttoliikkeeseen ja tulo- ja lähtömuuton syihin

Espoon väestönkasvu ja viime vuosina toteutunut muuttoliike

Espoon väestö on kasvanut lähes lineaarisesti vuodesta 1960, ja se on ollut pitkään yksi Suomen nopeimmin kasvaneista kunnista. Väestö on kasvanut keskimäärin 3 900 henkeä vuodessa viimeisen noin 70 vuoden aikana, eikä minkään vuosikymmenen keskimääräinen kasvu ole poikennut merkittävästi tästä tasosta. Viimeisen viiden vuoden aikana väestö on kasvanut keskimäärin 4500 asukkaalla vuodessa. Vuonna 2060 espoolaisia ennustetaan olevan noin 470 000, mikäli kasvu jatkuu edellisvuosien tapaan voimakkaana.

Väestönkasvuun vaikuttavat luonnollinen väestönlisäys sekä ulkomainen ja kotimainen muuttoliike. Nettomuuton merkitys Espoon väestönkasvussa on vaihdellut menneiden vuosikymmenten aikana, mutta tyypillisesti se on ollut merkittävä kasvuun vaikuttava tekijä (kuva 1).

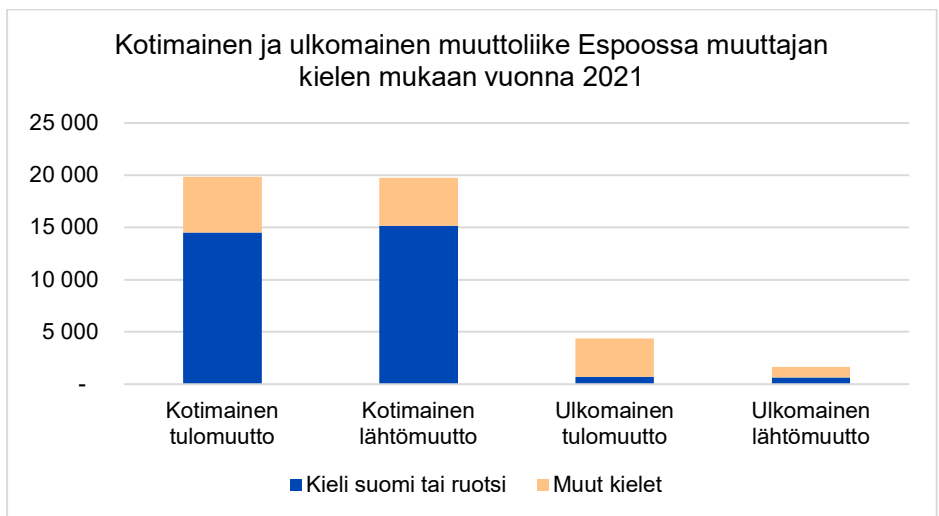
Kuva 1 Espoon väestönmuutos osatekijöittäin 1960–2010-luvuilla

*1960- ja 1970-luvuilta ei ole erikseen tilastoja kotimaisesta ja ulkomaisesta nettomuutosta. Vuosittaisten muuttotilastojen perusteella laskettu väestönmuutos poikkeaa väestörakenteen perusteella lasketusta muutoksesta erityisesti aiemmillä vuosikymmenillä johtuen muuttotietojen epätarkkuuksista. 1960-luvulla väestönkasvu (henkikirjoitetun väestön muutos) oli yhteensä 39 613 henkeä ja 1970-luvulla 41 180 henkeä.

Espoon väestönkasvu perustui 1960- ja 1970-luvuilla vahvasti nettomuuttoon, kun elinkeinorakenteen muutos kiihdytti maan sisäistä muuttoliikettä Etelä-Suomen kaupunkeihin. Voimakkaimman muuttoliikkeen hidastuttua luonnollisen väestönlisäyksen merkitys väestönkasvussa korostui 1900-luvun viimeisinä vuosikymmeninä. 2000-luvun alkupuolella Espoon kotimaiseen muuttoliikkeeseen vaikutti merkittävästi niin kutsuttu Nurmijärvi-ilmiö. Sillä tarkoitettiin erityisesti lapsiperheiden joukkomuuttoa kaupungeista kehyskuntiin omakotitalotonttien perässä. Espoossa Nurmijärvi-ilmiö näkyi voimistuneena muuttotappiona Kirkkonummelle, Vihtiin, Nurmijärvelle, muihin kehyskuntiin sekä muualle Uudellemaalle. Espoon saama muuttovoitto jäi 2000-luvun alussa pienimmäksi vuosikymmeniin, vaikka muuttovoitto Helsingistä ja ulkomailta kasvoi. Vuoden 2008 finanssikriisi kuitenkin

pysäytti kehityksen, kun lainansaanti vaikeutui ja talouden pitkä alamäki ja kasvanut työttömyys vaikuttivat ihmisten muuttohaluihin. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Espoon vastaanottama nettomuutto on ollut luonnollista väestönlisäystä merkittävämpi väestönkasvuun vaikuttava tekijä. Ulkomaisen nettomuuton osuus väestönkasvussa on voimistunut viimeisen 20 vuoden kuluessa.

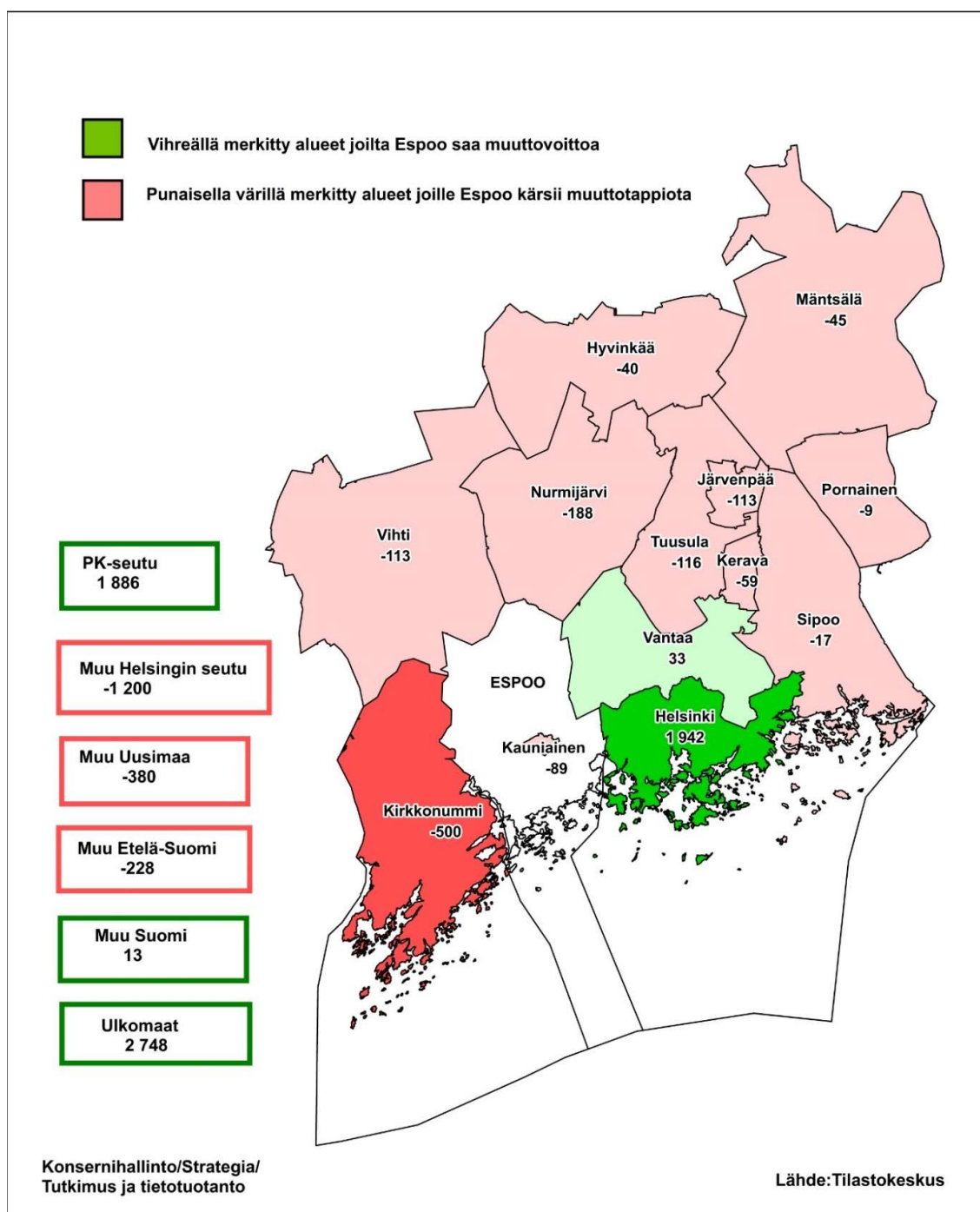
Espoo sai vuonna 2021 enemmän ulkomaista muuttovoittoa kuin kertaakaan aikaisemmin, kun samaan aikaan kotimaista muuttovoittoa saatiin vain hieman. Espooseen muutti vuonna 2021 noin 19 850 uutta asukasta muualta Suomesta, ja heistä noin 27 % oli vieraskielisiä (kuva 2). Espoosta muutti muualle Suomeen 19 760 asukasta, joista 23 % oli vieraskielisiä. Yhteensä 4 400 henkilöä muutti Espooseen suoraan ulkomailta ja vastaavasti 1600 espoolaista muutti ulkomaille. Vuoden 2021 aikana eniten kasvanut vieraskielisten ryhmä oli venäjänkieliset, joiden määrä kasvoi vajaalla 600 hengellä.

Kuva 2 Kotimainen ja ulkomainen muuttoliike Espoossa muuttajan kielen mukaan vuonna 2021

Edellisen neljän vuoden aikana 2018–2021 Espooseen on muuttanut vuosittain keskimäärin 22 800 uutta asukasta, ja keskimäärin 19 800 asukasta on muuttanut Espoosta joko muualle Suomeen tai ulkomaille. Kaupungin sisäisiä muuttoja tehtiin edellisen neljän vuoden aikana keskimäärin 35 000 kappaletta vuodessa.

Vuonna 2021 Espoo sai muuttovoittoa Helsingin seudun kunnista ainoastaan Helsingistä ja hieman Vantaalta (kuva 3). Espoo saa maan sisäistä muuttovoittoa tavallisesti eniten Helsingistä ja muista Suomen yliopistokaupungeista. Espoo kärsii tyypillisesti muuttotappiota ennen kaikkea pääkaupunkiseudun ulkopuolisiin Helsingin seudun kuntiin. Edellisinä vuosina muuttotappio on kohdistunut erityisesti Kirkkonummelle, mutta usein myös Vantaalle. Muuttovoittoa saadaan tyypillisesti ennen kaikkea lapsista ja nuorista työikäisistä, mutta lähes kaikissa ikäryhmissä vieraskielisten muuttovoitto on suurempaa kuin kotimaankielisten. Kotimaankielisistä muuttajista Espoo saa muuttotappiota 45-vuotta täyttäneistä ja vanhemmista, aivan vanhimpia ikäryhmiä lukuun ottamatta. Sekä muuttovoitto Helsingistä että muuttotappio muualle seudulle ovat perustuneet ennen kaikkea lapsiperheiden muuttoon Helsingistä Espooseen ja vastaavasti Espoosta seudun ulompiin kuntiin.

Kuva 3 Espoon lähtö- ja tulomuutto vuonna 2021

Espoon kotimainen muuttovoitto on suurinta nuorissa aikuisissa ja nuoremmista työkäisissä, joissa tulot eivät vielä ole korkeat. Tulojen mukaan tarkasteltuna Espoolle tuli 2010-luvun aikana kotimaista muuttovoittoa pienituloisimmista tuloluokista, mutta myös suurituloisimmista tuloluokista. Koulutusasteen mukaan tarkasteltuna Espoo sai kotimaista muuttotappiota erityisesti henkilöistä, joilla koulutusaste on toinen aste tai erikoisammattikoulutusaste. Eniten kotimaista muuttovoittoa saatiin korkea-asteen koulutuksen saaneista. Koulutustietoja koskevissa tilastoissa tulee huomata, että tiedot ulkomailla suoritetuista tutkinnoista ovat puutteellisia. Viime vuosikymmenellä Espoon ulkomaisesta

muuttovoitosta karkeasti 30 % tuli työllisistä, 13 % työttömistä, 20 % opiskelijoista, 20 % lapsista ja 7 % muista työvoiman ulkopuolisista henkilöistä (Tilastokeskus 2021).

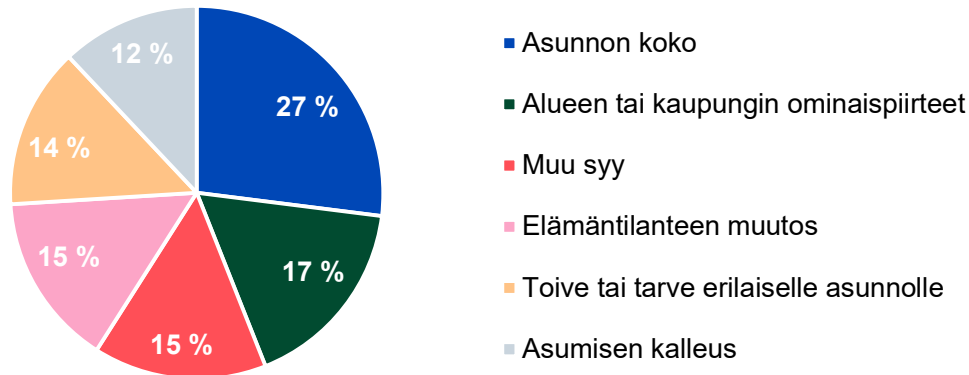
Muuttoliikkeeseen vaikuttavia tekijöitä

Muuttoliikevirrat vaihtelevat voimakkaasti ihmisten iän ja elämänvaiheen mukaan. Asuinympäristöltä toivotaan erilaisia asioita eri elämänvaiheissa, jolloin myös muuttoliike kohdistuu erilaisille alueille. Väestön ja työpaikkojen muutoksen välillä on vahva yhteys, sillä yritysten kasvu ja kysyntä osaavalle työvoimalle vetävät muuttajia alueelle. Uudenmaan alueen työpaikkojen määrä on kasvanut jo pitkään koko maan työpaikkoja nopeammin. Alueen monipuolinen korkeakoulutarjonta ja työmarkkinat niin korkean osaamisen tietotyössä kuin laajasti työvoimaintensiivisissä palveluissa, teollisuudessa ja logistiikassa houkuttelevat muuttajia seudulle (UML 2021). Muuttopäätökset eivät kuitenkaan aina ole suorassa yhteydessä työnhakuun tai työpaikan saantiin. Ihmisten muuttopäätöksiin vaikuttavat yleisesti ihmissuhteisiin, opiskeluun ja ympäristön vaihtamisen haluun liittyvät syyt. Työmahdollisuudet vaikuttavat kuitenkin pitkällä aikavälillä merkittävästi siihen, onnistutaanko muuttajia pitämään alueella. Helsingin seudulle muualta maasta muuttavat ovat yleensä seudun muuhun kantaväestöön verrattuna nuorempia, yksin asuvia tai lapsettomia pareja, opiskelijoita tai vastavalmistuneita, työttömiä, pienituloisia ja usein maahanmuuttajataustaisia. Seudulta poismuuttavat ovat puolestaan tulomuuttajia harvemmin maahanmuuttajataustaisia ja asuvat tyypillisesti ahtaasti ja vuokra-asunnoissa. Helsingin seudun ja muun Suomen välinen muuttoliike pitää seudun ikärakennetta nuorempana. Seutu myös onnistuu pitämään muuttaneet opiskelijat alueella ja lisäksi houkuttelemaan koulutettua väestöä muualta maasta. (Laakso 2019, Vuori ym. 2012)

Suomen ympäristökeskus selvitti vuonna 2021 julkaistussa tutkimuksessaan kaupunkiseutujen muuttoliikevirtojen yhteyttä eri ikäluokkiin ja elämänvaiheisiin. Selvityksessä havaittiin, että muuttoliikevirrat noudattavat yllättävänkin samanlaista mallia iästä ja elämänvaiheesta riippuen Suomen eri kaupunkiseuduilla. Muuttoalttius on korkeimmillaan 18–23-vuotiailla, mikä liittyy ikäryhmälle tyypilliseen opiskelu- ja itsenäistymisvaiheeseen. 18–23-vuotiaat hakeutuvat voimakkaasti keskusta-alueille ja lisäksi oppilaitosten, opiskelija-asuntojen ja kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen sijoittuminen suuntaa muuttoliikettä. Päämuuttosuunta kääntyy pois keskustoista ja kerrostalovaltaisilta alueilta kohti pientalovaltaisia alueita Helsingin seudulla noin 30-vuotiaana. Ikäryhmän muuttohalukkuuteen vaikuttaa elämäntapojen vakiintuminen opintojen päättyessä ja työelämään siirryttäessä. Selvityksen mukaan alle 40-vuotiailla ja lapsiperheillä on eniten ajallista vaihtelua elämäntapavaihtelussa ja asumispreferensseissä, mutta muuttovoitto kohdistuu silti edelleen pientalovaltaisille alueille. Helsingin seudulla vakiintumisikäisten ja perheiden asumispreferenssit ja elämäntavat ovat kuitenkin muuta Suomea urbaanimmat. 45-vuotiaasta alkaen nettomuuttovoitto kääntyy jälleen keskusta- ja kerrostalovetoiseksi, vaikka myös väljemmille pientaloalueille muutetaan edelleen. Tiiville kerrostaloalueille lähemmäs palveluita muutetaan muun muassa ikääntymistä ennakoiden. Yli 65-vuotiaiden muuttoalttius on muihin ikäryhmiin verrattuna hyvin alhainen ja muutot suuntautuvat pääasiassa kerrostalovaltaisille alueille lähelle palveluita, erityisesti alakeskuksiin.

Espoolaisten muuttohalukkuutta on kartoitettu säännöllisesti toteutettavalla Kaupunki- ja kuntapalvelut -kyselyllä. Vuoden 2020 kyselyn tulosten mukaan muuttoa suunnittelevat espoolaiset etsivät melko tasaisesti joko kerrostalo- tai pientaloasuntoa. Tulosten mukaan 49 % muuttoa suunnittelevista espoolaisista vastaajista ilmoitti etsivänsä kerrostaloasuntoa, 23 % omakotitaloa, 22 % asuntoa rivitalossa ja 4 % asuntoa paritalossa. Suurin osa muuttoa aikovista etsi omistusasuntoa (72 %). Yleisimmät kyselyn tuloksissa korostuneet muuton syyt olivat asunnon koko (27 %), alueen tai kaupungin ominaispiirteet (17 %), muu syy ja elämäntilanteen muutos (15 %), toive tai tarve erilaiselle asunnolle (14 %) sekä asumisen kalleus (12 %) (kuva 4).

Jos olette suunnitelleet muuttoa tai olette muuttamassa, mikä on muuttonne syy? (Kaupunki- ja kuntapalvelut 2020)

Kuva 4 Muuton syy Kaupunki- ja kuntapalvelut 2020 -kyselyssä

Noin puolet muuttoa suunnitelleista vastaajista etsi nykyiseltä asuinalueeltaan tai toiselta alueelta omasta kaupungista kerrostaloasuntoa (50 % / 53 %). Toiseen lähikuntaan muuttoa suunnitelleet etsivät tyypillisimmin kerrostaloasuntoa (58 %). Kauempana sijaitsevasta kaupungista tai kauempaa maaseudulta tai taajamasta asuntoa etsivät muuttajat hakivat ensisijaisesti pientaloa (58 % / 91 %).

Espoo kartoittaa uusien kaupunkiin muuttavien asukkaiden näkemyksiä kotikaupungistaan säännöllisesti toteutettavalla uusien asukkaiden tervehdyksellä ja kyselyllä. Vuonna 2020 toteutetun kyselyn tulosten mukaan uudet espoolaiset arvioivat kotikaupunkinsa parhaiksi piirteiksi luonnon, välimatkat, palvelut, rauhallisuuden sekä liikenneyhteydet.

Covid-19-pandemian vaikutuksista muuttoliikkeeseen Helsingin seudulla

Covid-19-pandemian vaikutuksista elämäntapoihin ja asumistoiveisiin on keskusteltu vilkkaasti julkisuudessa. Keskustelussa ovat olleet esillä muun muassa toiveet väljemmästä asunnosta sekä pientaloasumisen ja maallemuuton kasvanut suosio. Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI kartoitti selvityksessään vuonna 2022 Covid-19-pandemian vaikutuksia muuttoliikkeeseen, asuntomarkkinoihin ja asumispreferensseihin Helsingin seudulla. Selvityksessä havaittiin niin kutsutun seutuistumisen voimistuminen Helsingin seudulla vuosien 2020–2021 aikana. Seutuistumisella tarkoitetaan kehitystä, jossa suuria kaupunkeja ympäröivien pienempien kuntien ja kaupunkien muuttovoitot kasvavat. Pandemian aikana Espoo, Vantaa ja Kauniainen saivat tavallista suurempaa muuttovoittoa Helsingistä, mutta samaan aikaan alueilta muutettiin selvästi aiempaa enemmän etenkin KUUMA-kuntiin. Kehämäinen muuttoliike keskittyi ennen kaikkea omistusasumiseen, eikä vuokra-asumisessa ollut havaittavissa vastaavaa muutosta. Muuttoliike myös painottui hyvätuloisiin tai keskituloisiin pienituloisten muuton pysähtyessä.

”Seuraavalle kehälle” suuntautunut muuttoliike koski selvityksen mukaan erityisesti 25–44-vuotiaiden ikäryhmää, minkä voi tulkita viittaavan esimerkiksi asumisen lisätilan kaipuuseen vakiintumisikäisillä ja perheellisillä. Tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että 25–44-vuotiaiden ikäluokasta muutettiin erityisesti KUUMA-kuntien pientalovaltaisille alueille, mutta lähtömuuttoja oli sekä kerrostalo- että pientalovaltaisilta alueilta Espoosta, Vantaalta ja Kauniaisista.

Muuttohalukkuus vaikuttaa nousseen seudulla erityisesti aikaisemmin asunnon koosta tinkineessä joukossa. Keskeisin pandemia-ajan muutos Espoon, Vantaan ja Kauniaisten muuttoliikkeessä on ollut toisen asteen koulutuksen tai korkea-asteen suorittaneiden selvästi lisääntynyt lähtömuutto joko ulommas seudulla tai muualle Suomeen.

MDI:n analyysin mukaan talotyypillä ei ole ollut merkittävää vaikutusta muuttohalukkuuteen, sillä se painottuu vain lievästi kerrostaloasujiin. Vuonna 2020 Espoon ja Vantaan pientalovaltaisille alueille muutettiin aikaisempaa vähemmän ja myös poisuuttajia oli aikaisempaa enemmän. Selvityksen tulokset eivät siis tue väitettä pientaloasumisen suosion selvästä kasvusta ainakaan pääkaupunkiseudun kunnissa. Tulosten mukaan pääkaupunkiseudulta ei ole muutettu KUUMA-kuntiin erityisesti pientalojen perässä, sillä kerrostalovaltaisten alueiden vetovoima on ollut niissä vahvaa. Muuttoliike vaikuttaa liittyvän enemmän asunnon kokoon ja hintatasoon kuin talotyyppiin. Kuitenkin Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa myös ylimpään tulokvartiiliin kuuluvien kerrostaloalueiden nettomuuton tase vahvistui vuoden 2020 aikana. Helsingin kerrostalovaltaisten alueiden muuttotappiot kasvoivat pandemiavuonna 2020, mutta muuttoliike suuntautui ensisijaisesti muun pääkaupunkiseudun kerrostaloalueille. Opiskelijoiden tai laajemmin nuorten aikuisten muuttoliikkeessä ei tapahtunut pandemia-aikana muutoksia, vaan keskusta-asumisen suosio voimistui entisestään.

Selvityksessä arvellaan, että pandemia-aika ei suoraan lisännyt pientaloasumisen kysyntää, mutta vaikutti siihen mahdollisesti välillisesti. Pandemia-aika saattoi laukaista olemassa olleita muuttotarpeita, mutta ei vaikuttanut omakotitaloasumisen kysyntään pysyvästi. Pääkaupunkiseudulle suuntautuva tulomuutto ei muuttunut pandemian aikana merkittävästi ja kysyntä keskeisellä sijainnilla oleville asunnoille on edelleen merkittävää ja kasvavaa.

Lapsiperheiden kehämäisen muuttoliikkeen voimistuminen saattaa johtua sopivan asuntotarjonnan puutteesta, yleisemmin väljemmän ja vehreän asumisen suosiosta, väestöryhmälle tärkeiden palveluiden puutteesta tai jostain muusta vielä havaitsemattomasta tekijästä. Analyysin perusteella viheralueiden arvostus kasvoi pandemian myötä, mutta toisaalta erilaisilla alueilla ollaan jo nykyisin tyytyväisiä luonnonläheisyyteen. Tuloksesta voidaan päätellä, että luonnonläheisyys ei ole merkittävä muuttoliikkeen ajuri väestötasolla, vaikka sen merkitys voikin olla suuri yksittäisille väestöryhmille. Lähipalvelujen, paikallisuuden ja luonnon arvostuksen yleinen voimistuminen saattaa selittää selvityksessä havaittua joidenkin esikaupunkialueiden merkittävästi kasvanutta muuttotappiota.

Yhteenveto

Espoo on ollut jo pitkään yksi Suomen nopeimmin kasvavista kunnista, ja nettomuutolla on ollut historiallisesti suuri merkitys kaupungin väestönkasvussa. Viimeisen kuuden vuosikymmenen aikana nettomuuton osuus väestönkasvussa on ollut luonnollista väestönlisäystä merkittävämpi aivan 1900-luvun loppua ja 2000-luvun alkua lukuun ottamatta. Elinkeinorakenteen muutos ja kaupungistumiskehitys synnyttivät voimakkaan muuttoliikkeen Espooseen ja muihin eteläisen Suomen kaupunkeihin viime vuosisadan puolivälissä, ja 1960-luvulla muuttovoiton osuus väestönkasvusta oli suurimmillaan. Viimeisen 20 vuoden aikana ulkomaisen nettomuuton merkitys väestönkasvussa on voimistunut ja vuonna 2021 Espoo sai ulkomaista muuttovoittoa enemmän kuin kertaakaan aikaisemmin.

Espoo on saanut viime vuosina muuttovoittoa ennen kaikkea Helsingistä ja Suomen muista yliopistokaupungeista. Muuttotappiota syntyy tyypillisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolisiin seudun kuntiin, ennen kaikkea Kirkkonummelle. Pandemia-aikana muuttoliikkeessä havaittiin niin sanotun seutuis- tumiskehityksen voimistuminen, jolloin Espoo sai tavallista suurempaa muuttovoittoa Helsingistä, mutta myös lähtömuutto pääkaupunkiseudun ulkopuoliselle Helsingin seudulle voimistui.

Muuttoliikkeen suuntautuminen on tyypillisesti yhteydessä muuttajan ikään ja elämäntilanteeseen. Viimeisten vuosien muuttoliikkeen rakenne vahvistaa käsitystä siitä, että Espoo ja Helsingin seutu laajemmin houkuttelevat muuttajia ennen kaikkea monipuolisilla työmahdollisuuksilla ja opiskelumahdollisuuksilla. Espoo saa muuttovoittoa tyypillisesti ennen kaikkea lapsista ja nuorista työkäisistä, mutta lähes kaikissa ikäryhmissä vieraskielisten muuttovoitto on suurempaa kuin kotimaankielisten. Sekä Espoon saama muuttovoitto Helsingistä että muuttotappio muualle seudulle ovat perustuneet ennen kaikkea lapsiperheiden muuttoon. Sen sijaan muuttotappion rakenne sekä aikaisemmassa kyselyssä selvitetty syyt muuttoliikkeelle viittaavat siihen, että osan matalan koulutusasteen asukkaista on hankala löytää tarpeisiinsa sopivaa asuntoa alueelta. Väite saa tukea myös MDI:n tuoreesta muuttoliiketutkimuksesta, jossa arvellaan pandemia-ajan muuttoliikkeen Helsingin seudulla liittyneen erityisesti asunnon kokoon ja hintatasoon liittyviin tarpeisiin. Kyselyn mukaan uudet espoolaiset arvostavat kotikaupungissaan erityisesti luontoa, välimatkoja, palveluja, rauhallisuutta sekä liikenneyhteyksiä, minkä voidaan arvella vaikuttavan osittain myös uuden asuinalueen valintaan.

Lähteet:

Kaupunki- ja kuntapalvelut 2020. FCG Finnish Consulting Group.

Kestävän yhdyskuntarakenteen jäljillä - näkökulmia ja ratkaisuja kaupunkien ja maaseutujen suunnittelun haasteisiin. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 15 / 2021

Laakso, S. (2019). Espoon kaupungin ja Helsingin seudun väestöprojektiot 2018–2060. Raportteja Espoosta 1/2019.

Soininvaara, I., Aro R., Hämäläinen T. & S. Pyykkönen (2022). COVID-19-pandemian vaikutukset Helsingin seudun muuttoliikkeeseen, asuntomarkkinoihin ja asumispreferensseihin.

Tervehdys ja kysely uusille asukkaille, syksy 2020. Espoon kaupunki.

Uudenmaan kasvun vaihtoehdot. Väestö ja työpaikkaprojektiot sekä asunto ja toimitilakannan muutosarviot. Uudenmaan liiton julkaisuja E 236–2021

Vuori, P. & S. Nivalainen (2012). Metropolialueen väestö ja muuttoliike. Kirjassa Loikkanen, H.A. & Laakso, S. & Susiluoto, I. (toim.) Metropolialueen talous. Näkökulmia kaupunkitalouden ajankohtaisiin aiheisiin. Helsingin kaupunki Tietokeskus sekä Kaupunkitutkimus ja metropolipolitiikka -ohjelma.